

kuin auringon esiin päivähoi-
don todellisuuden pilvestä, jos-
sa tutkijan koosteen mukaisesti

”lasten hoitoajat ovat pidentyneet
ja epäsäännöllistyneet. Monikult-
tuurisuus laajenee. Työtä on tehos-
tettu, työvoiman koulutustasoa las-
kettu ja tuottavuutta nostettu eri
keinoin. Hallinnollinen ja erilai-
nen tuki- ja verkostotyö sekä jatku-
vat muutokset ovat vallanneet aikaa
lapsityöltä. Työtahti on kiristynyt ja
kiireestä on tullut jatkuvaa. Päivä-
kodin ydintehtävän pitkäjänteinen
suunnittelu ja päivittäinen toteu-
tus horjuvat ja ajoittain työn hal-
linta on vaikeaa. Tämä koettelee se-
kä työmotivaatiota että työssä jak-
samista. Korkealaatuisen varhais-
kasvatuksen toteuttamisen koetaan
heikentyneen. Pedagoginen am-
matillisuus on väistynyt ja medias-
sa sitä kuvataan ivalliseen sävyyn.
Perhetyölle on haluttu raivata alaa
mutta kasvatushenkilöstölle jää ky-
symys ”jos minä hoidan vanhempia,
kuka hoitaa lapset?”

Kaukoluodon työ kuvaa doku-
mentoidusti varhaiskasvatuksen
kriisiytymisen ehtoja. Kirjoitta-
jan analyysi päätty käsitukseen,
että päiväkodin toimintakult-
tuuria voi kehittää ja kuormita-
taakin, mutta ei määrättömästi.
Henkilöstöä ei voi tietyn raja-
n jälkeen pelkällä työotteen
muuttamisella valjastaa uusiin
tehtäviin perustehtävän kärsi-
mättä. Tutkija kysyy myös, on-
ko hyvä, että yhteiskunnallinen
varhaiskasvatus palvelee vain
osaa lapsista. Pitäisikö perhei-
tä tukevan kulttuurisen työn ja
kasvatusvuorovaikutuksen ulot-
tua laajemmalle?

Eeva Kaukoluodon väitöskir-
ja herättää ajatuksia. Jos päätök-
sentekijät väittelijän tavoin kau-
kokatseisesti näkisivät nuorim-
pien lasten ryhmän asettuvan

yhteisöjen ytimiin, niiden uu-
distajiksi ja käsittäisivät merki-
tykselliseksi lapsia hyödyttävät
aikuisten keskinäissuhteet, var-
haisen tuen päiväkodista tulisi
todellisuutta. Se syrjäyttäisi var-
haisen puuttumisen umpikujai-
sen ideologian. Silloin ennalta-
ehkäisevää lastensuojelutyötä
voitaisiin kehittää edelleen päi-
vähoitotoiminnassa sen histori-
alliseen perintöön nojautuen ja
hyödyntäen päiväkodin uuden-
laisen toimintakonseptin ide-
aa, jossa on tilaa ja tekijöitä se-
kä lasten toiminnan organisoi-
ntiin että sosiaalipedagogisiin
toimiin, jotka tukevat perhei-
tä. Mutta sitä ennen 1990-lu-
vulta alkanut päiväkodin eriyt-
tävä ekonomistis-huollollinen
toimintakonsepti on yhteiskun-
nallisesti uusittava.

Voi aikoja, voi tapoja!

ULLA VIERTOLA

Elämä saa olla tarpeellisen hel-
pota, mutta liian helpoksi teke-
minen on tyhmyyksistä suurin,
näin ajattelee Tuomas Kyrön
Mielensäpahoittaja. Teoksen
kahdeksankymppinen minäker-
toja ruotii ympäristönsä ihmisiä
ja ilmiöitä sekä järjen että ko-
kemuksen syvällä rintäänellä.
Miehen omien elämäntapojen
ja nyky maailman välillä vallit-
see kuitenkin niin syvä ristiriit-
ta, että monet itsestään selvinä
ja hyvinä pidetyt asiat pahoitta-
vat vanhan jäärän mielen. Ruti-
nat ovat pitkälti jurnutusta siitä,
että nykyinen elämäntapa on
liian likhtiä: pakkausmerkin-
nöissä ja koko olemisessa yleen-
sä pitää aina lukea ”light”. Elä-

mä on kuin kevytmakkaraa, jos-
ta tarpeettoman helppouden ni-
missä on imetty pois kaikki ras-
va ja väkevä maku.

Teoksen lyhyet monologit si-
sältävät neljäkymmentä tapaa
pahoittaa mielensä. Aiheiden
runsaus suo lukijalle kerrankin
mahdollisuuden käyttää lahja-
kasta ja sanavalmista sijaisvalit-
tajaa. Ihmetellä täytyy sitä ih-
mistä, joka selviää kirjan loppu-
un asti kohtaamatta yhtään
itselleen läheistä rutinanaihetta.
Sellainen voi olla esimerkiksi
metsämarjojen poimimatta jät-
täminen, energiansäästölam-
pujen käyttöön pakottaminen
tai turhanpäiväinen riisin rah-
taus kaukomailla, vaikka pe-

Tuomas Kyrö
Mielensäpahoittaja
WSOY, 2010

runoita olisi itsellä yllin kyllin.
Ehkä harvinaisempia yhteisiä
rutinanaiheita ovat veronpalau-
tuksen saaminen ja auringon-
paiste, mutta niillekin Mielen-
säpahoittaja kykenee löytämään
hyvät perustelut, sillä mistä ta-
hansa asiasta on mahdollista va-
littaa.

Kirjan ensimmäiset rutinat
naurattavat mutta herättävät
myös epäluulon siitä, onko lu-
vassa mitään muuta, kuin 130
sivua stereotyyppistä jääräilyä
kliseisen vanhuskuvan perus-

talta. Vähitellen tekstistä kuitenkin erottuu sekä hauskoja että surullisia sävyjä. Vanhan miehen satumainen sautuus on mahdollista tulkita riemullisen teräväksi kulutuskritiikiksi, joka tähdentää ihmisen päätösvaltaa sekä omiin rahoihinsa että omaan kehoonsa ja sen tarpeisiin. Mielenpähoittajan oma ainutkertainen persoonan erottuu irtonaisen jurnutuksen lomasta ja tarinoiden taustalle muodostuu etenevä juoni. Lopulta tippa kihooa lukijan silmään, kun rivien väleistä paljastuvat ne todelliset ongelmat, joista mies ei valita. Ihmisen elämä on kaikkea muuta kuin likhtiä varsinkin silloin, kun sen

loppu on lähellä. Silloin joutuu luopumaan paljosta, ajokorttiinkin viedään ja Foord Eskortti vuosimallia seitsemänkymmentäkaksi on pakko jättää terveyskeskuksen parkkipaikalle. Kun vanhuus on arjen väistämätöntä todellisuutta, kompastuminen saunan portaissa voi suistaa miehen miehen koko elämän raiteiltaan.

Mielenkiintoinen osa Mielenpähoittajan tarinaa on miehen ja hänen poikansa suhde, joka sekä vahvistuu että ahdistuu sitä mukaa, kun isän vanhuuden vaivat lisääntyvät. Tavanomaisen hoivaajatyttären sijasta Kyrö on valinnut nelikymppisen pojan isän auttajaksi ja tällä valin-

nalla korostanut isän itsemääräämisoikeuteen kohdistuvaa uhkaa. Kyllä siinä mielensä pahoittaa kuka tahansa mies, jos oma poika komentelee ja yrittää valvoa jokaista tekoa ja liikkettä. Mutta paluuta entiseen ei enää ole, eikä rutinalla saa takaisin menetettyä voimaa ja terveyttä sen paremmin kuin entisiä aikoja ja tapojakaan. Yhtäkkiä kaikki parhaat ja itselle mieleiset muistot ovat viisikymmentä vuotta vanhoja, eikä lähellä ole enää ketään, jonka kanssa niitä muistelisi. Oma vaimo on jo siirtynyt lopullisesti muistonsa menettäneiden joukkoon, eikä itsellekään aina tule mieleen, mikä vuosi nyt on.

Marsalkan seitsemäs sota

MATTI VIRTANEN

C.G. Mannerheim korvasi presidenttinä Risto Rytin jatkosodan loppuvaiheessa elokuussa 1944, ja välirauhansopimus Neuvostoliiton kanssa allekirjoitettiin kuukautta myöhemmin. Keväällä 1946 presidentiksi valittiin J.K. Paasikivi, ja silloin 79-vuotias ja jo sairaaloloinen Mannerheim poistui Sveitsiin hoitamaan terveyttään ja seulomaan aineistoa muistelmiaan varten. Useimpien suomalaisten mielikuivissa Mannerheimin sotilaallis-poliittinen ura päättyi tähän Sveitsiin siirtymiseen.

Nyt Hannu Raittila avaa syksyn romaanillaan mahdollisuuden, että Mannerheimista oli vähällä tulla 1940-luvun lopulla kiihtyneen kylmän sodan näkyvimpiä ikoneja – bolševismien

vastaisen rintaman pitkän linjan esitaistelijana. Raittilan loihittiman kuvan vahvimpia puolia on, että se on erinomaisen looginen ja kaiken lisäksi täysin mahdollinen.

Mannerheimin lisäksi romaanin päähenkilöitä ovat eversti Aladár Paasonen sekä reportteri, kirjailija ja Ernerst Hemingwayn kolmas vaimo Martha Gellhorn. Romaani alkaa kevästä 1948, jolloin kaikki kolme henkilöä todella yhtä aikaa olivat Sveitsissä.

Paasonen oli Mannerheimin entinen tiedustelupäällikkö, joka joutui jatkosodan jälkeen pakenemaan Suomesta ja päätyi Mannerheimin luo avustamaan tämän muistelmien kirjoittamisessa. Martha Gellhorn oli talvisodan aikana käynyt Suomessa

Hannu Raittila
Marsalkka
Siltala, 2010

raportoimassa taisteluista amerikkalaiselle lehdistölle. Raittilan kaivamien dokumenttien mukaan Gellhorn kävi Sveitsissä keväällä 1948 haastattelemassa Mannerheimiä, ja haastattelu oli tarkoitus julkaista *Atlantic Monthly* -aikakauslehdessä. Gellhorn oli myös vasta muotoutumassa olleen CIA:n yhdyshenkilö.

Keväällä 1948 poliittinen tilanne nopeasti kärjistyi. Berliinin – joka sijaitsi keskellä Neuvostoliiton miehitysvyöhykettä – liikennejärjestelyistä ei vuoden 1947 lopulla päästy sopimukseen, ja venäläiset alkoi-